

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж5 12/24
3.6.2024. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Ирене Трифуновић Радловић и Ивана Илића, чланова већа, у поступку ради утврђивања чињеница о статусу новорођене деце за које се сумња да су нестала из породици у Републици Србији, прдлагача АА из ..., решавајући о жалби прдлагача изјављеној против решења Вишег суда у Београду Р5 213/20 од 19.01.2024. године, у седници одржаној дана 03.06.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ решење Вишег суда у Београду Р5 213/20 од 19.01.2024. године у ставу првом изреке и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Побијаним решењем, ставом првим изреке констатује се да се не може утврдити чињеница о статусу несталог новорођеног мушког детета без измена ..., за које се сумња да је нестало из КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње”, које је рођено дана 26.01.1981. године у Београду од мајке АА, рођене ... и оца ББ, уписан у матичне књиге рођених за матично подручје Београд, под текућим бројем ... за 1981. годину, а чињеница смрти уписана у матичне књиге умрлих за матично подручје Савски венац – Београда, под текућим бројем ... за 1981. годину. Ставом другим изреке утврђује се да је КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” одговорно за постојање сумње у нестанак новорођеног детета прдлагача које је рођено 26.01.1981. године. Ставом трећим изреке досуђује се прдлагачу АА из ... правична новчана накнада нематеријалне штете због повреде права на породични живот у износу од 10.000 евра у динарској противвредности по средњем званичном курсу НБС на дан 19.01.2024. године, која ће бити исплаћена из буџета Републике Србије у року од 15 дана од дана пријема решења.

Против наведеног решења, побијајући га у ставу првом изреке, прдлагач је благовремено изјавила жалбу због непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући решење у побијаном делу у границама прописаним чланом 386 Закона о парничном поступку - ЗПП (“Сл. гласник РС” бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20),

у вези члана 30 став 2 Закона о ванпарничном поступку - ЗВП ("Сл. гласник СРС" бр. 25/82 и 48/88 и "Сл. гласник РС" бр. 46/95, 18/05, 85/12, 45/13, 55/14, 6/15 и 106/15) и члана 14 Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији, у даљем тексту Закон ("Сл.гласник РС" бр.18/20), Апелациони суд је оценио да је жалба предлагача основана.

На основу спроведеног доказног поступка првостепени суд је утврдио да је предлагач ступила у породициште КБЦ "Др Драгиша Мишовић-Дедиње" дана 26.01.1981. године у 14,00 часова и 26.01.1981. године у 06,30 часова, да се породила 26.01.1981. године у 23,00 часа, да је родила мушко дете, које је живо донесено 3250/53/33, да је постељица изашла за време операције, да је порођај спровела бабица ..., а као случајност при порођају је наведено *grav.mlx partus pas modicus ruptura uteri imminens.asphyhio fetus imminens.OP: Laporatomija trans.sec.pfannenstiel*. Из извода из матичне књиге рођених, која се води за матично подручје Београд, првостепени суд је утврдио да је извршен упис рођења мушког детета без имена и презимена рођеног дана 26.01.1981. године у 23,00 часа у Београду, ..., од оца ББ и мајке АА. На изводу из МКР стоји накнадни упис и белешка умро-ла дана 27.01.1981. године, Београд, Савски венац, МКУ текући број ... за 1981. годину. Из извода из матичне књиге умрлих, која се води за матично подручје Београд, под текућим бројем ... за годину 1981, суд је утврдио да је извршен упис смрти мушког детета ... без имена, као време смрти је уписано да је 27.01.1981. године, место и општина смрти Савски венац, Београд, од оца ББ и мајке АА. Из потврде ЈКП "Погребне услуге" од 09.10.2002. године 3193/07.10.2002, суд је утврдио да 1981. године није заведена сахрана ... безименог детета на неком од београдских гробаља. Из порођајног протокола за АА под редним бројем ... суд је утврдио да је за исти уписано као пол детета мушко, знаци детета живо доношено 3250/53/33, да је постељица изашла за време операције, као и да су попуњена поља "случајност при порођају", као и да је уписана примедба. Из дописа ЈКП "Погребне услуге" број 11612-2020 од 30.10.2020. године првостепени суд је утврдио да провером у евиденцији регистра сахрањених нису пронађени подаци да је дете под презименом ... мушко преминуло дана 27.01.1981. године сахрањено на гробљима којима управља ЈКП "Погребне услуге" из Београда. Из дописа КБЦ "Др Драгиша Мишовић-Дедиње" број 4173/7-2022 од 29.12.2022. године суд је утврдио да је увидом у медицинску документацију архиве Службе за патологију утврђено да у протоку обдукованих 1961-1985 године постоји запис за 1981. годиу редни броји новорођенчета, постоји обдукцијски записник (обдукциони налаз), новорођенчета ... из 1981. године да не постоје парафински калупи и хистолошки препарати (плочице) обдукција новорођенчета ..., као и да не постоји запис о поступању са телом новорођенчета ... након обдукције. Из дописа ЈКП "Погребне услуге" од 02.11.2020. године утврђено је да провером у службеној евиденцији регистра сахрањених нису пронађени подаци да је дете под презименом ... мушко преминуло 27.01.1981. године сахрањено на гробљима којима управља ЈКП "Погребне услуге" из Београда, а из потврде о смрти КБЦ "Др Драгиша Мишовић-Дедиње" од 27.01.1981. године суд је утврдио да су наведени следећи подаци – ... мушко, датум смрти 27.01.1981. године у 13,00 часова, место смрти Београд – породициште, Општина Савски венац са датумом рођења 26.01.1981. године у 23,00 часа са подацима оца ББ и мајке АА. Такође је у потврди попуњен сегмент који се односи на део формулара узрок смрти. Увидом у списе Другог општинског јавног тужилаштва у Београду Ктн 2944/2002 о чему је сачињена службена белешка суд је утврдио да је одбачена кривична пријава АА, јер је наступила застарелост кривичног

гођења. Предлагач је у свом исказу између осталог изјавила да се породила 26.01.1981. године у КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” око 20,00 часова царским резом, да је родила живо мушко дете, тешко 3250 грама, дугачко 53 цм са оценом 9, да су јој саопштили да је родила здраво мушко дете и да је са дететом све уреду, да је након порођаја била у шок соби за интензивну негу и сутрадан 27.01.2018. године у собу за интензивну негу је ушла жена 30-40 година, тамне косе, са прегрнутим белим мантилом и представила се као доктор и питала је да ли је АА и да ли је родила мушко дете, затим је питала да ли је имала температуру у трећем, шестом и осмом месецу трудноће и да ли је имала мачку у стану. Она је на сва питања одговорила са не, а након тога јој је рекла да се њено дете напатило у трудноћи, накоин чега је отишла, а она није успела ништа да је пита шта је са дететом. Никада је више није видела, ни у току боравка у болници, ни након тога. Дана 28.01.1981. године начелник болнице ... јој је саопштио у шок соби да је дете преминуло 27.01.1981. године, јер се родило са срчаном маном, да дете није заплакало приликом порођаја, да је плодова вода била зелена, да су детету давали кисеоник и мењали крв. Она се супротставила овим тврдњама, посебно због чињенице да су је две жене које су лежале поред ње у шок соби, због гинеколошких проблема питале да ли је она мајка детета чији се плач чуо у ходнику, односно врисак детета се чуо, а крици мајке се нису чули, те је такође негирала да је плодова вода била зелена, јер је током порођаја цурела бистра вода са сукрвицом, што се видело на белим чаршавима. Она је рекла да се јесте породила, начелник јој је истог дана 28.01.1981. године на дрзак начин одговорио на њене примедбе и дао јој три папира да потпише за који зна да је један био захтев за обдукцију и она је кроз суде потписала тај и можда још један и речено јој је да ће резултате обдукције добити током боравка у болници или приликом изласка. Она је питала да ли може да види дете, на шта јој је речено да може да га види тек након обдукције, за коју је тврдио да се обавила на ВМА, тако да дете није ни видела. Истакла је да никада није добила те папире, те да је покушавала да добије папире или било какве одговоре, али безуспешно. Након месец и по дана од порођаја, отишла је до болнице са супругом, где су је примила три лекара, међу којима је био и начелник и испред њих су се налазили неки папири, које су они инсистирали да виде, али им је речено да не може и да то служи само за статистику. Она се 23.09.2002. године обратила болници КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” са захтевом да јој доставе комплетну документацију за њу и дете, али су јој послали само допис да је родила живо мушко дете са подацима о тежини и дужини, без било каквог податка о смрти детета, те да се поново обратила, али је добила само извод протокола са истим подацима, а такође и одговор да је документација уништена. Од ЈКП “Погребне услуге” добила је допис да 1981. године није заведена сахрана детета ... на неком од београдских гробаља, а такође је поднела и кривичну пријаву и обраћала се Архиву Града Београда, који је одговорио да никада није извршио излучивање медицинске документације у вези њеног порођаја. Истакла је и да постоји разлика у броју протокола, односно да је на порођају9 ознака ... и изводу тог протокола, а на пријави рођења у матичној служби ... Полазећи од утврђеног чињеничног стања и одредби члана 18 став 2, 23, 24 и 25 Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у РС, првостепени суд је оценио да у конкретном случају тело детета никада није предато родитељима и нема података када је, како и где новорођенче наводно сахрањено, због чега извод из матичне књиге рођених и извод из матичне књиге умрлих, потврда о смрти, као и обдукциони налаз у којима је констатовано да је дете преминуло, нису према одредби члана 18 став 2 Закона о утврђивању чињеница о статусу новорођене

деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у РС поуздан доказ да је нестало дете умрло. Међутим, како у овој правној ствари није могло бити обављено ДНК вештачење, с обзиром да КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” не поседује парафинске калупе, хистолошке препарате ни запис о поступању са телом новорођенчета након обдукције, првостепени суд сматра да се из приложених и прибављених доказа у овом поступку не могу утврдити пресудне чињенице које објашњавају шта се са несталим мушким дететом предлагача рођеним 26.01.1981. године у 23,00 часова заиста догодило, а за шта је првенствено одговорна КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње”. Наиме, у датој ситуацији, према разлозима првостепеног суда, а у одсуству ДНК вештачења, не може се прихватити потврда о смрти и обдукциони налаз као једини доказ о статусу несталог новорођенчета предлагача, с обзиром да према допису ЈКП “Погребне услуге” нема доказа о сахрањивању или кремирању детета предлагача, наводно преминулог дана 27.01.1981. године.

Основано се правилност решења у побијаном делу доводи у сумњу жалбеним наводима предлагача.

Ово стога што је првостепени суд пропустио да у конкретном случају примени истражно начело прописано чланом 8 Закона и разјасни приложене доказе у складу са циљем овог Закона прописаног чланом 2 став 3, чиме је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 Закона о парничном поступку у вези члана 30 став 2 Закона о ванпарничном поступку, што је било од утицаја на правилност решења у побијаном делу, а на постојање које се жалбеним наводима предлагача заправо указује и због које је побијано решење морало укинато.

Наиме, чланом 8 Закона прописано је да је суд дужан да утврђује чињенице које нису изнете у поступку и да одреди извођење доказа који нису предложени (став 1), а може да захтева писмене доказе и податке од државних и других органа и физичких и правних лица који су дужни да их проследи суду у року од 30 дана од дана пријема захтева суда. Чланом 2 став 3 Закона прописано је да се све одредбе овог закона тумаче у циљу утврђивања истине о судбини и статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији.

Из стања у списима произлази да првостепени суд није одредио извођење доказа ради правилног и потпуног утврђења чињеничног стања и разјашњења садржине приложених доказа, те је и чињенично стање битно за правилну одлуку о захтеву предлагача непотпуно утврђено, због чега се не може испитати правилност његовог закључка о немогућности утврђивања статуса несталог новорођеног детета предлагача.

Наиме, предлагач је као доказни предлог навела увид у истражне списе Ки 1358/03, а у току ког поступка су саслушани одређени сведоци, у које првостепени суд није извршио увид већ је само прочитао решење о одбачају Ктн 2944/02. Осим тога, није извршен увид ни у записник 531-01.04/2003 Сектора за санитарни надзор на који предлагач указује у предлогу, а који се такође налази у предмету Ки 1358/03.

Поред тога, у допису Историјског архива Београда помиње се да предлагачу није могао бити дат записник број 03-149/9 од 12. јула 1996. године који је службени документ Архива и не даје се у виду фотокопије на коришћење странкама, те је потребно да првостепени суд службеним путем затражи копију наведеног записника.

Предлагач је указала и на извештај МУП-а УКП I Одељење По 1093/02 од 07.11.2002. године, који првостепени суд није прибавио, а ради правилног утврђења чињеничног стања било је неопходно прибавити од КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” лист за новорођенче, односно протокол за бебе, како је то предлагач и предложила, односно уколико исти не поседују утврдити где се наведена документација налази, односно да ли се у случају смрти живорођених беба водио целокупни протокол беба, и на који начин. Поред тога, у циљу утврђивања истине о статусу нестале бебе предлагача било је потребно утврдити и да ли је ..., кога је помињала предлагач у истрази, још увек запослен у КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње”, или је у пензији у ком случају је потребно прибавити његову адресу преко КБЦ “Др Драгиша Мишовић-Дедиње” ради евентуалног саслушања, те прибавити и пуно име и адресу бабице ... која је била присутна приликом порођаја предлагача, доктора који су асистирали приликом порођаја, као и доктора који су радили обдукцију. Осим тога, потребно је затражити дописом од Комисије за утврђивање чињеница у вези несталих беба, да ли поседује одређене податке у вези нестанка мушког детета овде предлагача.

У поновном поступку првостепени суд треба да има у виду овлашћење из члана 6 Закона у складу са којим овлашћењима суд може да наложи предузимање истражних радњи посебно обученим полицијским службеницима Криминалистичке полиције у циљу утврђивања пуног имена и адреса лица на које је овај суд указао, а које је потребно саслушати као сведоке у овој правној ствари.

Наиме, циљ Закона је утврђивање чињеница погодних да се утврди истина о статусу новорођене деце за које се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији на основу доказа који се изведу и података који се прикупе у судском поступку од државних и других органа, родитеља и других лица (члан 2 став 1), као и извршење обавезе Републике Србије из пресуде Европског суда за људска права у предмету Јовановић против Србије (број представке 21794/09) (члана 2 став 2), ради ког утврђивања су првостепеном суду у ванпарничном поступку цитираним чланом 6 Закона дата овлашћења да у циљу утврђивања истине затражи помоћ од надлежних државних органа, у конкретном случају МУП-а РС, које, за разлику од ванпарничног суда, располаже ресурсима и начинима да утврди адресу наведеног лица, обзиром да управо на захтев ванпарничног суда истражне радње спроводе посебно обучени полицијски службеници криминалистичке полиције (став 1), који поступају у складу са законом којим се уређује овлашћење полицијских службеника (став 2).

Поред тога, приликом одлучивања првостепени суд треба да има у виду и Европског суда за људска права АА и ... против Србије, представке број 9291/14 и 63798/14 од 15 априла 2021.године (доступна у бази одлука Hudoc – <https://www.echr.coe.int>) и то параграф 52. у коме Суд закључује “*да више није оправдано наставити испитивање представки у смислу члана 37. став 1 (в) Конвенције, имајући у виду да су и саме подносиољке захтева одлучиле да користе нови правни оквир успостављен на основу Закона о спровођењу предмета Зорице Јовановић (видети горе наведене ст. 17 и 26). Поред тога, не постоје посебни разлози у погледу поштовања људских права како је дефинисано у Конвенцији који би захтевали да Суд настави са испитивањем случаја у складу са чланом 37. став 1. in fine. Сходно томе, представке би требало избрисати са списка предмета Суда. Иако успостављање и функционисање ДНК базе података остаје да се у потпуности спроведе, сва питања*

која би се у том погледу могла појавити не могу се разматрати апстрактно, већ у конкретним околностима неке могуће будуће представке", као и параграф 53. "да горе наведени закључак да се бришу представке у овом конкретном случају, међутим, не доводи у питање овлашћење Суда да, у складу са чланом 37. став 2. Конвенције, поново уврсти садашњу или било коју другу сличну представку на свој списак предмета ако релевантне околности, укључујући било који каснији развој догађаја или његов недостатак, оправдавају такав ток поступка."

Ово посебно имајући у виду да је одредбом члана 46 Европске конвенције о људским правима и основним слободама - ЕКЉП прописана обавезност извршења пресуде (имајући у виду да је Закон донет као општа мера у циљу извршења пресуде Зорица Јовановић против Србије, број представке 21794/08 пресуда од 26.03.2013. године), односно обавеза државних органа да предузму неопходне мере у корист предлагача, како би се спречила даља злоупотреба права, уклониле настале последице и предупредило ново кршење права, те да се опште мере, ради извршавања ових пресуда, предузимају у циљу спречавања нових сличних повреда у будућности, а имајући у виду и да је сагласно цитираној одлуци скинута представка овде предлагача управо јер се Закон чији је циљ утврђивање истине о судбини и статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породилишта у Републици Србији, а у ком циљу је вршена и специјализација судија, за сада, сматра делотворним правним средством за остваривање права подносилаца из члана 8 ЕКЉП.

Са свега изложеног, применом одредбе члана 401 тачка 3 ЗПП у вези члана 30 став 2 ЗВП одлучено је као у изреци.

У поновном поступку првостепени суд ће правилном применом одредбе члана 8 Закона, те имајући у виду циљ Закона прописан чланом 2 став 3, прибавити све доказе, на које је указано овим решењем, затраживши их прво од предлагача, а затим од надлежних органа, те ће коришћењем истражног начела допунити чињенично стање на изложени начин, при чему ће од КБЦ "Др Драгиша Мишовић-Дедиње" затражити историју болести новорођенчета, спроводницу леша, идентификациони картон и фотокопију листова свих протокола кроз које је пролазило дете овде предлагача, те да се изјасне где се исти налазе уколико их не поседују, као и да се изјасне да ли су у редовној процедури у случајевима када живорођено дете премине узимани парафински калупи, где су се чували и зашто их не поседују за дете предлагача, те ће након што спису здружи све писане доказе на која је овим решењем указано, извршити увид у списе Ки 1358/03 које ће прибавити у целости и о увиду начинити детаљну службену белешку, те уколико то сматра целисходним поново саслушати лица саслушана у истрази, па ће, након што на његов захтев као ванпарничног суда посебно обучени полицијски службеници криминалистичке полиције спроведу истражне радње у циљу утврђивања имена и адреса наведених потенцијалних сведока у складу са законом којим се уређује овлашћење полицијских службеника, сагласно члану 6 Закона, уколико је то могуће, одредити саслушање ВВ, бабице ГГ, доктора који су асистирали порођају и доктора који су потписали извештај о обдукцији у својству сведока на околност порођаја, стања новорођенчета и извршене обдукције, претходно тражећи од КБЦ "Др Драгиша Мишовић-Дедиње" податке да ли су наведена лица отишла у пензију и њихове адресе, ради саслушања, те пуно име бабице ГГ, а ако не исто утврдити захтевом преко полицијских службеника, те преко КБЦ "Др Драгиша Мишовић-

Дедиње” или захтевом преко полицијских службеника утврди и име и адресу докторке која је, по исказу предлагача, дошла код ње у собу након порођаја, те јој упућивала питања у вези трудноће и новорођенчета, па ће након што разјасни и да ли Комисија за утврђивање чињеница у вези несталих беба, поседује одређене податке у вези овог случаја, правилном применом цитираних одредби наведеног закона, као и Закона о ванпарничном поступку на основу резултата целокупног поступка, те након детаљног извођења свих наведених доказа, детаљне оцене њихове садржине и након прибављања и оцене доказа до којих дође применом истражног начела, као и прибављањем и оценом свих других и потребних доказа на који упућује садржина већ изведених доказа, ради потпуног и правилног утврђења чињеничног стања, о предлогу предлагача у вези захтева за утврђивање чињенице о статусу њеног несталог живорођеног мушког детета, донети нову одлуку.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић